

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-100>

**PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE
AND LEGAL REGULATION OF PUBLIC SERVICES
IN THE FIELD OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY**

**ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ СЕРВІСІВ
У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Nikolaienko I. O.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Ніколаєнко І. О.

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
м. Київ, Україна*

Принципи адміністративно-правового регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності становлять фундаментальну основу сучасної моделі взаємодії держави та бізнесу. В умовах трансформації публічного управління в Україні особливого значення набуває переосмислення ролі держави як суб'єкта не лише владно-розпорядчого впливу, а насамперед як надавача якісних публічних сервісів, орієнтованих на забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Публічні сервіси у сфері підприємництва охоплюють діяльність органів публічної адміністрації щодо надання адміністративних послуг, здійснення реєстраційних, дозвільних, ліцензійних та інших процедур, без яких неможливе започаткування, ведення та припинення господарської діяльності.

Принципи адміністративно-правового регулювання у цій сфері слід розуміти як базові ідеї та керівні засади, що визначають зміст, спрямованість і межі діяльності органів публічної адміністрації при наданні публічних сервісів бізнесу. Вони забезпечують єдність правового регулювання, передбачуваність адміністративних процедур, а також баланс між публічними інтересами держави та приватними інтересами суб'єктів господарювання. Такі принципи закріплюються як у нормах національного адміністративного законодавства, так і у стандартах європейського адміністративного права, що підлягають імплементації в українську правову систему відповідно до курсу на

європейську інтеграцію та гармонізацію з правом Європейського Союзу.

До загальних принципів адміністративно-правового регулювання публічних сервісів у сфері підприємництва насамперед належить принцип верховенства права. Його зміст полягає у пріоритеті прав і свобод людини та суб'єктів господарювання, забороні свавільних рішень органів влади та обов'язку діяти виключно на підставі, в межах повноважень і у спосіб, передбачений законом. У сфері публічних сервісів цей принцип означає правову визначеність, чіткість і передбачуваність адміністративних процедур, що дає змогу підприємцям планувати свою діяльність та захищати свої законні інтереси. Тісно пов'язаним із ним є принцип законності, який вимагає від органів публічної адміністрації суворого дотримання норм законодавства при наданні адміністративних послуг. Органи влади не мають права вимагати від суб'єктів підприємництва подання документів чи вчинення дій, не передбачених законом, а також зобов'язані дотримуватися встановлених строків, процедур і форм прийняття рішень.

Цей принцип закріплено в ст. 19 Конституції України, яка чітко проголошує, що «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [1].

Важливе місце посідає принцип рівності суб'єктів підприємницької діяльності перед законом і публічною адміністрацією. Він передбачає заборону будь-якої дискримінації за формою власності, організаційно-правовою формою чи розміром бізнесу, а також недопущення вибіркового або упередженого застосування адміністративних процедур. Реалізація цього принципу є необхідною умовою формування конкурентного та справедливого підприємницького середовища. Випадки корупції у сфері публічних сервісів для суб'єктів підприємницької діяльності порушують цей принцип та руйнують авторитет держави.

Не менш значущим є принцип прозорості та відкритості, який виявляється у доступності інформації про порядок надання публічних сервісів, відкритості адміністративних рішень та можливості електронної взаємодії між бізнесом і державою. Прозорість сприяє зменшенню корупційних ризиків і підвищує довіру суб'єктів господарювання до органів публічної влади.

Принцип відповідальності публічної адміністрації полягає у можливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів влади в адміністративному або судовому порядку, а також у відшкодуванні шкоди, завданої незаконними адміністративними актами. Він забезпечує реальність правового захисту підприємців та стимулює посадових осіб до добросовісного і професійного виконання своїх повноважень. Поряд із загальними принципами у сфері публічних сервісів для підприємницької діяльності виокремлюються й спеціальні принципи, що відображають специфіку сервісної функції держави.

До таких спеціальних принципів належить принцип сервісної орієнтації держави, відповідно до якого публічна адміністрація повинна діяти не як репресивний контролюючий орган, а як постачальник якісних, доступних і зручних послуг для бізнесу. Цей принцип тісно пов'язаний із принципом мінімального адміністративного втручання, що передбачає дерегуляцію господарської діяльності, скорочення кількості дозвільних процедур, застосування принципу мовчазної згоди та використання ризик-орієнтованого підходу у сфері контролю. Його метою є зменшення адміністративного тиску на підприємців без шкоди для публічних інтересів.

Особливе значення має принцип пропорційності, який вимагає, щоб адміністративні вимоги та обмеження були необхідними, доцільними та співмірними поставленій меті. У сфері публічних сервісів це означає недопущення надмірного адміністративного тягаря для бізнесу та забезпечення оптимального балансу між регуляторними інтересами держави і свободою підприємницької діяльності. Принцип оперативності та ефективності, своєю чергою, зобов'язує органи публічної адміністрації діяти швидко, результативно та з використанням сучасних інформаційних технологій, що є особливо актуальним у контексті розвитку електронних адміністративних послуг.

Важливим чинником розвитку національної системи адміністративно-правового регулювання публічних сервісів є імплементація принципів європейського адміністративного права, сформованих у межах концепції належного врядування [2]. До них належать принципи правової визначеності, захисту легітимних очікувань суб'єктів підприємництва, право бути вислуханим перед прийняттям остаточного адміністративного рішення, обґрунтованості адміністративних актів та доступу до ефективних засобів правового захисту. Впровадження цих принципів у національне адміністративне законодавство України здійснюється через реформу адміністративних процедур, гармонізацію нормативно-правових актів з правом ЄС, а

також розвиток інститутів адміністративних послуг і адміністративного судочинства.

Імплементція європейських стандартів у сфері публічних сервісів для підприємницької діяльності має комплексне значення для України, оскільки сприяє підвищенню довіри бізнесу до держави, поліпшенню інвестиційного клімату, забезпеченню сталого економічного розвитку та формуванню сучасної сервісної моделі публічної адміністрації. Таким чином, принципи адміністративно-правового регулювання публічних сервісів у сфері підприємництва виступають не лише теоретичною категорією адміністративного права, а й практичним інструментом побудови ефективної, прозорої та орієнтованої на потреби бізнесу системи публічного управління.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 23.10.2024).
2. Жуков М. Про ключові тези принципу «належного урядування» в рішеннях ЄСПЛ та ВС. Асоціація правників України. Дата оновлення: 26 червня 2020. URL: <https://uba.ua/ukr/news/7677/> (дата звернення: 23.10.2024).